

LR Vyriausybei

2020-06-03 Nr. SR - 48/20

KREIPIMASIS

DĖL PARAMOS STUDENTAMS, SIEKIANT SUMAŽINTI COVID-19 PANDEMIJOS PASEKMES

Lietuvos studentų sąjunga (toliau – LSS), nacionaliniu lygmeniu atstovaudama studentų interesams, kreipiasi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę (toliau – Vyriausybė) dėl paramos studentams, kuriuos paveikė COVID-19 pandemijos krizė. Vyriausybė šių metų kovo 12 d. priėmė sprendimą stabdyti visų švietimo sričių ugdymo procesą, po kelių dienų, Vyriausybės sprendimu, nuo kovo 16 d. šalyje buvo įvestas karantinas. Paskelbtas karantinas neigiamai paveikė įvairias ne tik Lietuvos, bet ir pasaulio ekonomikos sritis, įvairūs verslai ar individualia veikla besiverčiantys asmenys negali vykdyti savo veiklos, todėl didelė dalis asmenų, įskaitant ir studentus, neteko dalies arba visų savo pajamų.

Reaguodama į kilusią krizę, kuri apėmė ne tik sveikatos, bet ir ekonomikos sektorių, Vyriausybė parengė, o Seimas patvirtino, pagalbos ekonomikai paketą. Tuo tarpu, gegužės 7 d., LR Seimo posėdžio metu, buvo priimti teisės aktai, kurie leis įvairių socialinių grupių asmenims gauti vienkartinės arba reguliarias išmokas iki 2020 m. pabaigos, siekiant sumažinti dėl COVID-19 pandemijos atsiradusias pasekmes. **LSS atkreipia dėmesį, kad nei viena iš finansinės paramos rūšių nėra tiesiogiai nukreipta į studentus.**

LSS šiuo metu apklausia studentus ir atlieka tyrimą, susijusį su nuotolinėmis studijomis, studentų finansine bei apgyvendinimo padėtimi COVID-19 pandemijos krizės akivaizdoje. Šiuo metu esame gavę 700 studentų atsakymus, iš kurių 310 (44 proc.) teigia, jog dėl paskelbto karantino jų finansinė situacija *šiek tiek* arba *ženkliai pablogėjo* (1 pav.) 351 studentas (50,1 proc.) teigė, jog iki karantino dirbo nuolatinį arba nenuolatinį darbą (2 pav.), iš jų (3 pav.), 49 (14 proc.) atsakė, jog paskelbus karantiną jiems buvo sumažintas atlyginimas, 52 studentai (14,9 proc) atsakė, kad laikinai prarado darbą, o dar 25 studentai (7,2 proc.) atsakė jog neteko darbo. Tuo tarpu 200 studentų (57,3 proc.), tiek savo darbo

vieta, tiek darbo užmokestį išsaugojo, tačiau teko išeiti į prastovas ir studentai nėra tikri, ar turės galimybę grįžti į buvusias darbo vietas. Tokia neapibrėžta situacija kelia pagrįstą studentų baimę, susirūpinimą bei nerimą, kuris jau šiuo metu turi neigiamas pasekmes tiek studentų finansinei situacijai, tiek ir psichinei sveikatai. Tuo tarpu ateityje, dėl suprastėjusių finansinių galimybių, tai gali turėti įtakos tiek valstybės finansuojamose, tiek, ypač, nefinansuojamose studijų vietose studijuojančių studentų galimybėms toliau tęsti studijas, nes studijų laikotarpiu studentams tenka mokėti ne tik už savo studijas, kurių kaina svyruoja nuo 1300 iki 15000 eurų per metus, tačiau ir už bendrabučius, nuomojamus būstus bei kitas būtinas paslaugas ar prekes. Prasidėjus karantinui, didžioji dalis studentų, kurie iki karantino gyveno studentų bendrabučiuose, grįžo gyventi pas savo tėvus į gimtuosius miestus (4 pav.), tačiau už studentų bendrabučius vis tiek yra priversti mokėti. Galima pasidžiaugti, kad dalis aukštųjų mokyklų, savo turimais ištekliais bei pastangomis, studentams taiko dalines arba pilnai bendrabučio nuomos kainą padengiančias kompensacijas, tačiau yra ir tokių aukštųjų mokyklų, kuriose kompensacijos nėra taikomos, nepaisant to, jog komunalinės ar administracinės išlaidos už bendrabučių išlaikymą yra gerokai sumažėjusios.

LSS atkreipia dėmesį, jog prasidėjus karantinui ir studijų procesui persikėlus į nuotolinę erdvę, dalis studentų skundžiasi savo studijų praktikomis, jų organizavimu bei kokybe. LSS narių surinktais duomenimis, perkėlus laboratorinius darbus ar kitus praktinius užsiėmimus į nuotolinę erdvę, jų organizavimas pasikeitė iš esmės. Kai kurių studijų programų, ypač technologinių ir inžinerinių studijų kryptyse, studentai skundžiasi, jog laboratoriniai darbai visiškai nebevyksta, nes nebėra galimybės naudotis reikalingomis programomis ar kita įranga arba vietoje realių praktinių užsiėmimų studentai yra tiesiog konsultuojami ir tai vadinama teorine studijų dalimi.

Visas aukščiau išvardintas studentų problemas pagrindžia ir LSS atliekamo tyrimo preliminarūs duomenys, susiję su studentų praktikomis. Iš 266 studentų, kurie pažymėjo, jog šį semestrą turi atlikti privalomą praktiką, 88 (33,1 proc) teigia, jog jų praktika nebuvo užskaityta. Galima pasidžiaugti, kad dalis studentų nurodė, jog jų praktikos bus perkeltos į vėlesnį laikotarpį, organizuojamos vasarą ar kitą studijų semestrą, tačiau yra ir tokių atvejų, kai studentai yra priversti bet koku atveju atsiskaityti už savo praktiką karantino

laikotarpiu, o tai lemia, jog vietoje realių praktinių įgūdžių vystymo, studentai turi atlikti teorines užduotis. Vis dėlto, praktikų ar kitų praktinių užsiėmimų vėlinimas nesprendžia baigiamųjų kursų studentų problemų, kadangi jiems baigiamuosius darbus reikia rengti dabar ir juos apsiginti.

LSS pabrėžia, jog aukštųjų mokyklų studijų programų vykdymą reglamentuoja 2016 m. gruodžio 30 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (Nr. V-1168) (toliau – Aprašas). Šio aprašo 9.1 punktą aiškiai numato jog *<...>bendra numatytų praktikų apimtis turi sudaryti: universitetinių studijų – ne mažiau kaip 15, koleginių – ne mažiau kaip 30 kreditų (koleginėse studijose praktinis rengimas turi sudaryti ne mažiau kaip trečdajį programos apimtį)<...>*. Praktikų metu įgyjami įgūdžiai yra ir vienas iš studijų programoje numatytų studijų rezultatų, kurį studentas privalo pasiekti, norint sėkmingai pabaigti studijas ir vėliau stoti į aukštesnę studijų pakopą ar dalyvauti darbo rinkoje. Atsižvelgiant į šiuo metu pasikeitusią praktinių darbų bei privalomas studijų praktikos organizavimo tvarką aukštosiose mokyklose, ne tik dalis studentų, ypač, baigiamųjų kursų, praranda galimybę įgyti praktinius įgūdžius, kurie vėliau gali turėti įtakos stojant į aukštesnę studijų pakopą ar dalyvauti darbo rinkoje, tačiau ir, galimai, aukštosios mokyklos nesilaiko Aprašo nuostatų.

LSS supranta, jog dėl paskelbto karantino ir pasikeitusio studijų proceso organizavimo aukštosioms mokykloms kyla pagrįstų iššūkių organizuoti laboratorinius darbus, seminarus bei kitus praktinius užsiėmimus ar privalomas praktikas studentams. Nepaisant to, susidariusi situacija, kai daliai studentų nėra sudaromos lanksčios galimybės įgyti praktinius įgūdžius, kaip tai yra numatyta jų studijų programoje, kelia pagrįstas abejones dėl už studijas sumokėtų lėšų tikslingo panaudojimo. Studentams, kurie už studijas moka savo lėšomis, tačiau karantino metu jiems nėra sudaromos galimybės pasiekti numatytų studijų rezultatų, turėtų būti kompensuojama sumokėta studijų kaina tokia apimtimi, kurios studijų organizavimo aukštoji mokykla pagrįstai negali užtikrinti.

LSS taip pat supranta, jog pasikeitęs studijų procesas yra ne dėl aukštųjų mokyklų kaltės, o dėl pasaulinės sveikatos krizės, todėl būtina gerinti ar palaikyti stabilią ne tik studentų finansinę padėtį, tačiau užtikrinti ir aukštųjų mokyklų finansinį tvarumą.

Atsižvelgiant į tai, kad karantino metu studentų finansinė situacija gerokai suprastėjo, tačiau finansiniai įsipareigojimai liko tokie patys arba sumažėjo tik nežymiai bei į tai, kad pasikeitęs studijų proceso organizavimas aukštosiose mokyklose kelia iššūkių studentams pasiekti numatytus studijų rezultatus, LSS siūlo LR Vyriausybei atsižvelgti į susiklosčiusią situaciją ir numatyti paramą, nukreiptą studentams, nukentėjusiems nuo COVID-19 pandemijos, kuri:

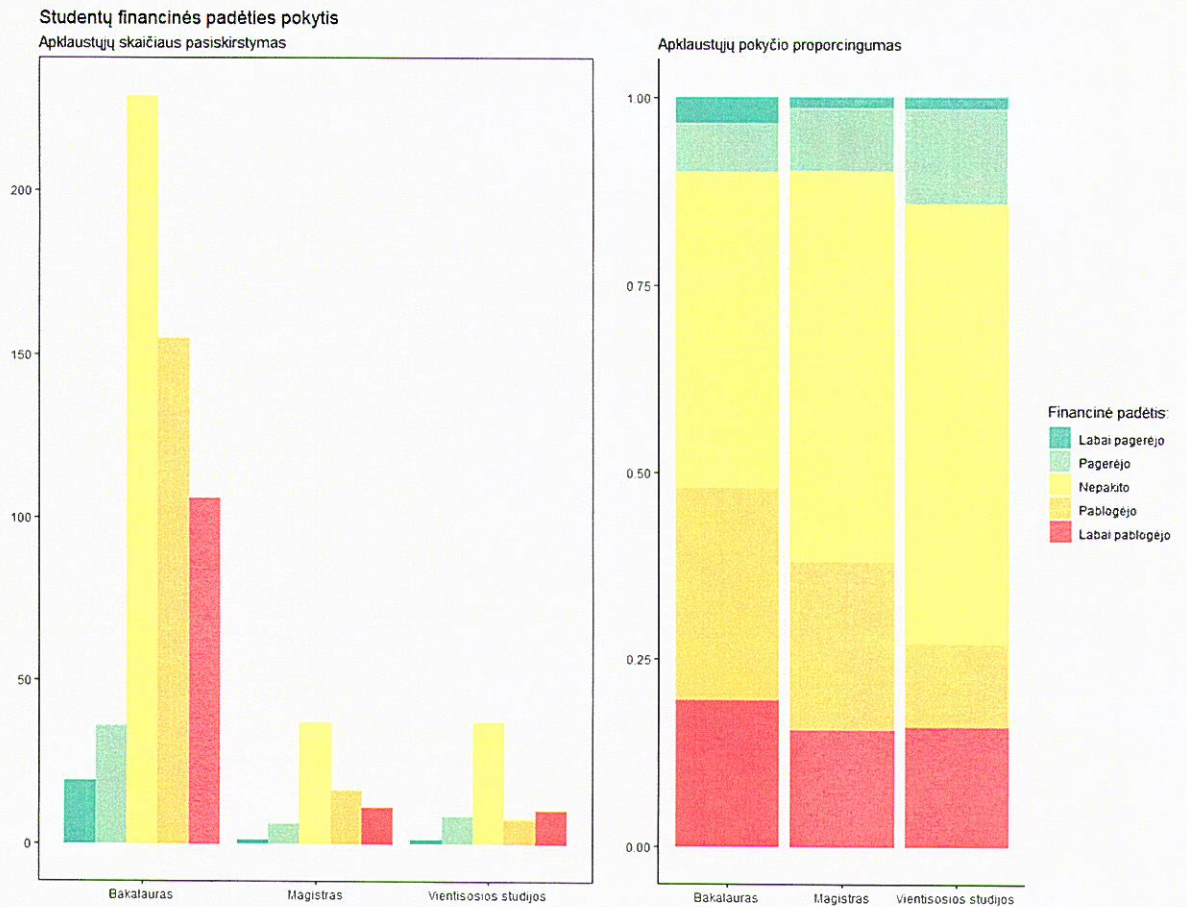
- būtų skirta studentams padengti dalį arba visą studentų mokamo ar jau sumokėto mokesčio už apgyvendinimą aukštųjų mokyklų bendrabučiuose karantino metu;
- būtų skirtos kompensuoti studentų sumokėtą studijų kainą, jeigu aukštoji mokykla dėl susiklosčiusios situacijos negalėjo užtikrinti sklandaus studijų proceso organizavimo bei galimybės pasiekti studijų programose numatytus studijų rezultatus.

Prezidentas

Eigirdas Sarkanais

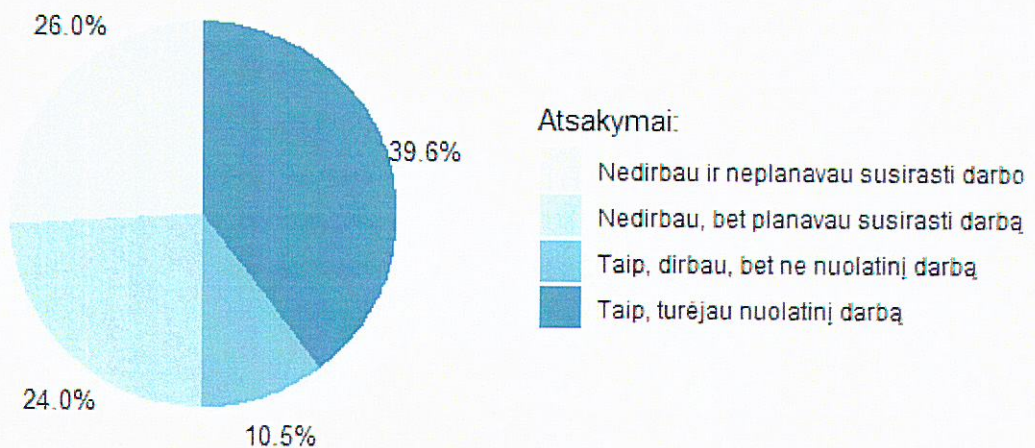
1 pav.

2 pav.

Dirbandys studentai

Studentų padėtis prieš karantiną darbo rinkoje

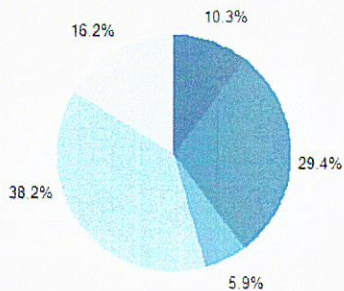

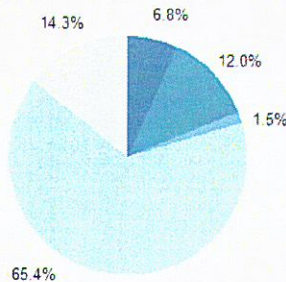
3 pav.

Darbas prasidėjus karantinui

Prieš karantiną laikinai dirbusių studentų padėtis prasidėjus karantinui

Prieš karantiną nuolatinį darbą dirbusių studentų padėtis prasidėjus karantinui

Atsakymai:

- Buvo sumažintas darbo užmokestis
- Darbo vietą ir užmokestį išlaikiau
- Iš darbo išėjau dar prieš karantino paskelbimą
- Laikiniai praradau darbo vietą
- Netekau darbo

4 pav.

